

**UCHWAŁA NR LXVII/1196/23
RADY MIASTA OPOŁA**

z dnia 26 stycznia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Opola na
lata 2023 – 2030**

Na podstawie art.7 ust. 1 pkt 5 oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559, 1005, poz. 1079, poz. 1561) oraz art. 1 ust. 1 i art. 2 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2022 r. poz. 2123, poz. 2220) w związku z częścią VII załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642) - Rada Miasta Opola uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Opola na lata 2023 – 2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Opola.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Lukasz Sowada

Załącznik do uchwały nr LXVII/1196/23
Rady Miasta Opola
z dnia 26 stycznia 2023 r.

**PROGRAM
OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
DLA MIASTA OPOŁA
NA LATA 2023 – 2030**

Spis Treści

<i>I.</i>	<i>Wprowadzenie</i>	<i>3</i>
<i>II.</i>	<i>Założenia Programu.....</i>	<i>5</i>
<i>III.</i>	<i>Diagnoza obszaru objętego Programem.....</i>	<i>6</i>
<i>IV.</i>	<i>Aktywizacja zawodowa mieszkańców Miasta Opolu.....</i>	<i>10</i>
<i>V.</i>	<i>Zasoby psychiatrycznej opieki zdrowotnej w Mieście Opolu.....</i>	<i>13</i>
<i>VI.</i>	<i>Zasoby w zakresie opieki i wsparcia społecznego na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w Mieście Opolu.....</i>	<i>20</i>
<i>VII.</i>	<i>Priorytety zdrowia psychicznego dla Miasta Opolu na lata 2023-2030.....</i>	<i>29</i>
<i>VIII.</i>	<i>Finansowanie Programu.....</i>	<i>31</i>
<i>IX.</i>	<i>Sprawozdawczość.....</i>	<i>32</i>

*Załącznik nr 1 - Program zapobiegania problemom zdrowia psychicznego w rodzinie i w środowisku lokalnym.....*33

*Załącznik nr 2 - Program zwiększania dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym zwłaszcza form niezbędnych do tworzenia centrów zdrowia psychicznego.....*36

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA MIASTA OPOŁA NA LATA 2023 – 2030

I. Wprowadzenie

Zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa.

Zdrowie psychiczne jest strefą szczególnego zainteresowania działań z obszaru zdrowia publicznego ze względu na rozmiar i dynamikę kolejnych pojawiających się problemów na przestrzeni ostatnich lat. Izolacja społeczna spowodowana sytuacją epidemiologiczną na świecie oraz w Polsce (pandemia COVID-19) przyczyniła się do pogłębienia wielu zaburzeń psychicznych (m.in. występowania zaburzeń lękowych i wzrostu zachorowań na choroby psychiczne na skalę ogólnoswiatową). Wykluczenie społeczeństwa z życia kulturalnego i społecznego, zamknięte poradnie oraz słaby i ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej spowodowały również pogorszenie się stanu psychicznego społeczeństwa i niemożliwość rozpoznawania nowych osób potrzebujących pomocy. Dodatkowo trend szybkiego życia w ciągłym stresie, brak relacji międzyludzkich, i wszechobecna samotność pomimo dostępu do mediów stała się również przyczyną wielu zaburzeń psychicznych.

Oprócz ww. czynników stan psychiczny ludzi jest zdeterminowany innymi wieloma składnikami, w tym biologicznymi (np. genetycznymi, płciowymi), indywidualnymi (np. doświadczeniami osobistymi), rodzinnymi i społecznymi (np. wsparcie społeczne) oraz ekonomicznymi i środowiskowymi (np. status społeczny i warunki życia), a dodatkowo funkcjonujące przekonanie, że opieka psychiatryczna i psychologiczna jest czymś złym i wstydlivym pogłębiła tylko ten problem oraz wpłynęła na efektywność leczenia i możliwości wsparcia osób z problemami psychicznymi.

Mając na uwadze globalny problem jakim jest ochrona zdrowia psychicznego zostało opracowanych szereg dokumentów strategicznych, m.in. przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) czy Unię Europejską, w których określono kwestie dotyczące zdrowia psychicznego, takie jak: promocja zdrowia psychicznego, zapobieganie depresji, walka ze stygmatyzacją osób chorych psychicznie oraz dobrostan dzieci, młodzieży i osób starszych. Wnioski przedstawione w tych dokumentach w sposób jednoznaczny wskazują jaki wielowymiarowy wpływ na życie społeczne i gospodarcze mają zaburzenia psychiczne.

Jednocześnie według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) zdrowie psychiczne to nie tylko brak choroby, lecz także stan pełnego, fizycznego, umysłowego i społecznego dobrostanu. W myśl tej definicji, zdrowie psychiczne to obok braku zaburzeń psychicznych również stan, w którym człowiek wykorzystuje swoje zdolności, może radzić sobie ze stresem w życiu codziennym, może wydajnie i owocnie pracować oraz jest w stanie wnieść wkład w życie danej wspólnoty.

W Polsce działania zmierzające do poprawy zdrowia publicznego uregulowane są w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123 z późn. zm.) obejmują one realizację zadań dotyczących ochrony zdrowia psychicznego, w szczególności:

1) promocję zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym,

- 2) zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- 3) kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Dodatkowo Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642) określa zadania, które mają być realizowane przez organy władzy publicznej i ściśle współpracujące z nimi podmioty.

Cele operacyjne wraz z wyznaczonymi podmiotami odpowiedzialnymi za ich realizację to:

- 1) promocja zdrowia psychicznego poprzez:
 - a) realizację projektów i programów edukacyjnych, wychowawczych, interwencyjnych oraz profilaktycznych opartych na podstawach naukowych, w tym programów profilaktyki uniwersalnej, wskazującej i selektywnej.
- 2) zapobieganie zachowaniom samobójczym poprzez:
 - a) rozwijanie odpowiedzialnej polityki informacyjnej na temat zachowań samobójczych oraz czynników ryzyka i czynników chroniących z nimi związanych, w tym monitorowanie mediów, stosowanie zaleceń specjalistów (np. suicydologów, specjalistów zdrowia publicznego) w opracowywaniu materiałów informacyjnych i innych przekazów o charakterze medialnym przez instytucje publiczne oraz media publiczne,
 - b) ograniczanie dostępu do metod dokonywania samobójstw w celu zmniejszenia liczby zachowań samobójczych we wszystkich grupach wiekowych, w tym wspieranie inicjatyw mających na celu poprawę bezpieczeństwa w różnych obiektach, np. mostach, wiaduktach, w obszarze infrastruktury kolejowej (m.in. stacje kolejowe, przejazdy, perony) i budynkach, a także podejmowanie racjonalnych działań w obszarze dostępności leków (OTC - produkty lecznicze wydawane bez przepisu lekarza), środków medycznych i innych toksycznych substancji chemicznych wykorzystywanych w celach samobójczych,
 - c) opracowanie, wdrażanie i ewaluacja programów profilaktyki uniwersalnej, wskazującej i selektywnej ukierunkowanych na zapobieganie zachowaniom samobójczym, dostosowanych do potrzeb różnych populacji,
 - d) zapewnienie dostępu do pomocy w kryzysie psychicznym przez dostęp do konsultacji za pośrednictwem narzędzi teleinformatycznych w tym: telefony wsparcia i zaufania, poradnie internetowe, infolinie i linie wsparcia), dostosowanej do potrzeb osób w różnym wieku,
 - e) rozwój kompetencji pracowników ochrony zdrowia, pracowników oświaty, pomocy społecznej, służb mundurowych, osób duchownych i innych grup zawodowych, w zakresie wczesnego wykrywania symptomów zachowań samobójczych oraz podejmowania interwencji wobec osób przejawiających zachowania samobójcze.

Ze względu na zwiększenie poziomu społecznych zagrożeń dla zdrowia psychicznego wynikających m.in. z pandemii COVID-19, zmiany trybu życia, rozluźnienia więzi społecznych, doświadczanie wydarzeń powodujących traumę oraz w celu zapewnienia wzrostu znaczenia zdrowia psychicznego jest niezbędna kontynuacja strategii na rzecz rozwoju systemu ochrony zdrowia psychicznego wdrażanej w ramach Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na kolejne lata. Dodatkowo biorąc pod uwagę wskazania ekspertów dotyczące wyzwania dla zdrowia publicznego, jakim jest ochrona zdrowia psychicznego, zachodzi ogromna potrzeba kontynuacji działań w tym zakresie.

Planowane przez Radę Ministrów wejście w życie nowego Rozporządzenia w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030 ma na celu przede wszystkim zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi zintegrowanej, kompleksowej, wielostronnej wszechstronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym oraz kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, w szczególności zrozumienia, akceptacji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji. Projekt Programu w zakresie zapewniania osobom z zaburzeniami psychicznymi wszechstronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb

zakłada:

- a) upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej,
- b) upowszechnienie nowego modelu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży opartego o trzy poziomy referencyjne,
- c) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego,
- d) wprowadzenie aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi,
- e) skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy,
- f) udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom;
- g) w zakresie prowadzenia działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi:
- h) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących przedstawiania wizerunku osób z zaburzeniami psychicznymi w mediach,
- i) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących konieczności respektowania praw osób z zaburzeniami psychicznymi,
- j) w zakresie monitorowania i oceny skuteczności działań realizowanych w ramach Programu – gromadzenie i analizowanie sprawozdań zawierających informacje dotyczące realizacji zadań wynikających z Programu, przekazywanych przez podmioty wskazane w Programie.

II. Założenia Programu

Problem zaburzeń i chorób psychicznych stał się szczególnie istotny w ostatnim okresie. Do wzrostu rozpowszechnienia problemów psychicznych przyczyniła się pandemia COVID-19 i konieczność czasowego wprowadzenia ograniczeń z nią związanych. Szacuje się, że statystycznie co czwarta osoba miała lub będzie mieć w przyszłości problemy ze zdrowiem psychicznym, dlatego tak istotne jest przeciwdziałanie niekorzystnej sytuacji epidemiologicznej, polegającej na wysokim obciążeniu populacji skutkami zdrowotnymi, społecznymi i ekonomicznymi wywołanymi przez choroby oraz zaburzenia psychiczne, wśród których wyróżnia się: zaburzenia afektywne, psychotyczne, niepsychotyczne, zaburzenia związane z używaniem alkoholu i substancji psychoaktywnych. Zapewnienie dostępu do środowiskowych form psychiatrycznej opieki zdrowotnej może przyczynić się do poprawy ogólnego stanu zdrowia populacji dotkniętej zaburzeniami psychicznymi oraz zwiększyć skuteczność leczenia.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Opola na lata 2023-2030 (dalej: Program) jest dokumentem strategicznym określającym kierunki działań Miasta Opola w zakresie ograniczenia występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego lokalnej społeczności oraz poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi, jak również ich bliskiego otoczenia. Głównym celem Programu jest określenie działań, które umożliwią osobom z zaburzeniami psychicznymi większy dostęp do wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb. Działania te pozwolą wpłynąć na skuteczniejszą ochronę praw osób z zaburzeniami psychicznymi oraz umożliwią im funkcjonowanie w rodzinie i środowisku lokalnym. Program zakłada realizację celów i kierunków działania w oparciu o diagnozę problemu, rozpoznanie zjawiska i jego lokalnych uwarunkowań, w drodze budowania i udoskonalenia współpracy pomiędzy instytucjami, jak również organizacjami pozarządowymi zaangażowanymi w ochronę zdrowia psychicznego.

Program zakłada również szereg działań edukacyjno-promocyjnych kierowanych do wszystkich mieszkańców, których głównym celem będzie pogłębienie wiedzy o zdrowiu psychicznym oraz zapobieganie stygmatyzacji osób i rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi. Stygmatyzacja należy do podstawowych przeszkód jakie trzeba pokonać, jeśli ma się promować integrację społeczną, wzmacniać więzi społeczne oraz wpływać na poprawę zdrowia psychicznego.

Istniejące dane i prognozy na temat zdrowia psychicznego pokazują, że zaburzenia psychiczne są poważnym i narastającym problemem na całym świecie. Depresja oraz zaburzenia związane z nadużywaniem alkoholu są to dwa, zdaniem Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), najczęściej

występujące zaburzenia psychiczne na świecie.

W ciągu dwóch lat trwania pandemii COVID-19 wielu ludzi doświadczyło i nadal doświadcza różnego rodzaju traumy, której specyfika zainspirowała specjalistów do wyodrębnienia osobnego zjawiska i określenia go mianem „zespołu stresu popandemicznego”, będącego odmianą zespołu stresu pourazowego. Pandemia powoduje długotrwały stres, co oznacza, że eksplozja zaburzeń z nim związanych może być przesunięta w czasie i ujawnić się w najbliższej przyszłości. Zapewnienie obywatelom dostępu do środowiskowych form psychiatrycznej opieki zdrowotnej może przyczynić się do poprawy ogólnego stanu zdrowia populacji dotkniętej zaburzeniami psychicznymi oraz zwiększyć skuteczność leczenia. Wdrażanie Programu może przyczynić się do poprawy stanu zdrowia populacji oraz poprawy poziomu i dostępu do świadczeń psychiatrycznych.

Program powstał dzięki osobom, instytucjom oraz organizacjom pozarządowym, które biorą aktywny udział w kształtowaniu systemu zdrowia psychicznego na rzecz mieszkańców Miasta Opola. Funkcję koordynującą w zakresie realizacji Programu przypisano Miejskiemu Zespołowi.

Prezydent Miasta Opola Zarządzeniem Nr OR-I.0050.242.2021 z dnia 21 maja 2021 r. powołał Miejski Zespół koordynujący działanie i monitorujący realizację zadań dotyczących promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych (dalej: Miejski Zespół).

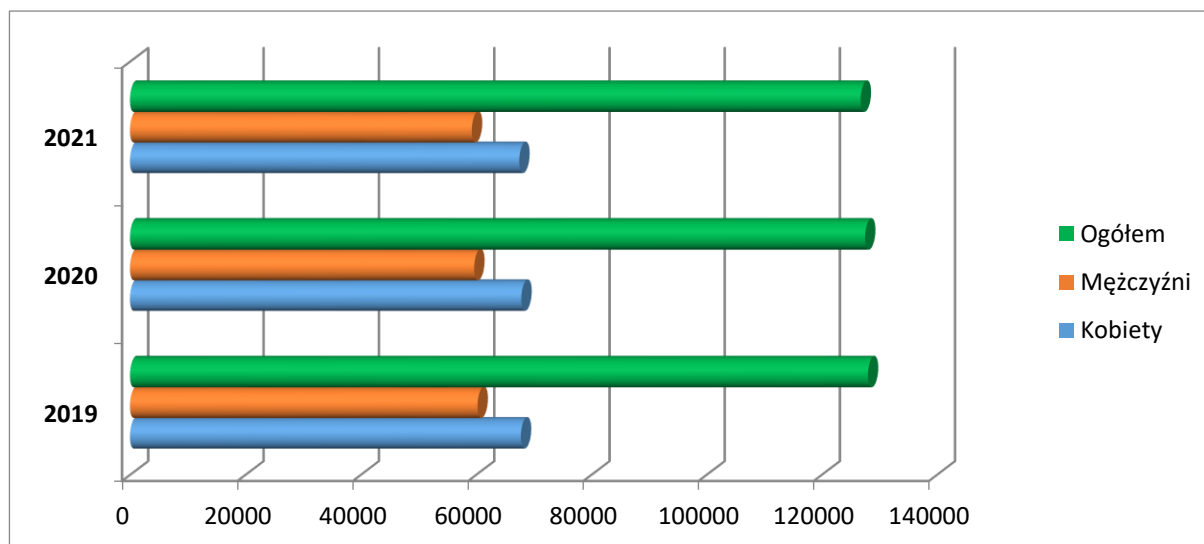
W skład Miejskiego Zespołu wchodzi przedstawiciele Urzędu Miasta Opola, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, opieki zdrowotnej, systemu oświaty, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego oraz pozarządowych organizacji samopomocowych. Do zadań Miejskiego Zespołu należy koordynacja działań i monitorowanie realizacji zadań dotyczących promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych na terenie Miasta Opola wynikających z Narodowego Programu Zdrowia.

III. Diagnoza obszaru objętego Programem

1. Uwarunkowania demograficzne

Liczba ludności Miasta Opola na dzień 31 grudnia 2020 r. wynosiła 127 540 mieszkańców, co stanowiło około 13,35 % ludności Województwa Opolskiego. W skali kraju jest to 0,34 % ludności. W populacji mieszkańców przeważają kobiety, co w połączeniu z mniejszą śmiertelnością kobiet niż mężczyzn wpływa na wysokość współczynnika feminizacji.

Tabela 1. Liczba mieszkańców miasta Opola w latach 2019-2021

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 2. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Opolu w latach 2019-2021

Wyszczególnienie	2019		2020		2021	
	osoby	%	osoby	%	osoby	%
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	17 830	13,93	17 507	13,73	17 400	13,73
Ludność w wieku produkcyjnym	77 713	60,70	78 242	61,35	77 396	61,05
Ludność w wieku poprodukcyjnym	32 492	25,37	31 791	24,92	31 979	25,22

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Struktura wiekowa mieszkańców Opolu zmienia się poprzez systematyczny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa jest zjawiskiem narastającym i coraz bardziej odczuwalnym.

2. Charakterystyka zdrowia psychicznego w ujęciu lokalnym

Do potencjalnych i realnych zagrożeń dla zdrowia psychicznego zaliczyć można, m.in.

- 1) bezrobocie,
- 2) nieuleczalne choroby,
- 3) emigrację zarobkową,
- 4) warunki pracy i życia w połączeniu z biedą,
- 5) zaburzenia więzi rodzinnych,
- 6) deficyt wsparcia społecznego,
- 7) starzenie się społeczeństwa i niż demograficzny,
- 8) przestępczość i korupcję,
- 9) katastrofy i klęski żywiołowe,
- 10) widmo wojen i konfliktów zbrojnych,
- 11) izolacja społeczna spowodowana pandemią COVID-19.

O liczbie mieszkańców Miasta Opolu cierpiących z powodu zaburzeń psychicznych i upośledzenia umysłowego świadczyć mogą dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności dotyczące wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia i dla osób powyżej 16 roku życia.

Tabela 3. Liczba wydanych orzeczeń z powodu chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego w latach 2017-2021 - osoby przed 16 rokiem życia

Rok	Kod przyczyny niepełnosprawności	Razem liczba orzeczeń	Wiek			Płeć	
			0-3 lata	4-7 lat	8-16 lat	K	M
2017	02-P choroba psychiczna 01-U upośledzenie umysłowe	12	0	7	5	1	11
2018	02-P choroba psychiczna 01-U upośledzenie umysłowe	5	0	1	4	2	3

2019	02-P choroba psychiczna 01-U upośledzenie umysłowe	14	0	4	11	4	10
2020	02-P choroba psychiczna 01-U upośledzenie umysłowe	10	2	0	8	2	8
2021	02-P choroba psychiczna 01-U upośledzenie umysłowe	8	1	3	4	1	7
Razem		49	3	15	32	10	39

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

Tabela 4. Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności z powodu chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego w latach 2017-2021 - osoby powyżej 16 roku życia

Rok	Kod przyczyny niepełnosprawności	Stopień niepełnosprawności				Wiek				Płeć	
		Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Razem	16 - 25 lat	26 - 40 lat	41 - 60 lat	61 i więcej lat	K	M
2017	02-P choroba psychiczna 01-U upośledzenie umysłowe	17	109	20	146	20	46	53	27	66	80
2018	02-P choroba psychiczna 01-U upośledzenie umysłowe	26	122	29	177	20	61	62	34	73	104
2019	02-P choroba psychiczna 01-U upośledzenie umysłowe	30	116	20	166	31	54	45	36	84	82
2020	02-P choroba psychiczna 01-U upośledzenie umysłowe	22	99	21	142	14	44	54	30	70	72
2021	02-P choroba psychiczna 01-U upośledzenie umysłowe	33	120	11	164	26	54	56	28	85	79
Razem		128	566	101	795	11	25	270	155	378	417

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

Największą grupę osób z wydanymi orzeczeniami o stopniu niepełnosprawności z powodu chorób psychicznych stanowią osoby w wieku od 26 do 60 lat, u których stwierdzono umiarkowany stopień niepełnosprawności. Wśród osób z zaburzeniami psychicznymi większą liczbę stanowią mężczyźni. Podstawowym wskaźnikiem stanu zdrowia psychicznego jest rozpowszechnienie zaburzeń psychicznych rejestrowanych w placówkach psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym także związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych - alkoholu, narkotyków i leków.

Tabela 5. Liczba hospitalizacji mieszkańców Miasta Opolą w Oddziale Psychiatrii dla Dorosłych w latach 2017-2021 (M-mężczyźni, K-kobiety)

Wyszczególnienie przyczyn hospitalizacji	2017		2018		2019		2020		2021	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Uzależnienia	5	0	10	2	2	0	5	0	14	2
Schizofrenia /psychozy	134	117	147	120	140	125	119	109	116	108
Choroba afektywna dwubiegunowa	2	19	4	12	3	18	2	8	1	7
Zaburzenia nerwicowe	15	17	14	19	27	17	9	14	10	19
Inne	81	101	102	74	74	77	91	63	98	60

Źródło: dane Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. św. Jadwigi w Opolu

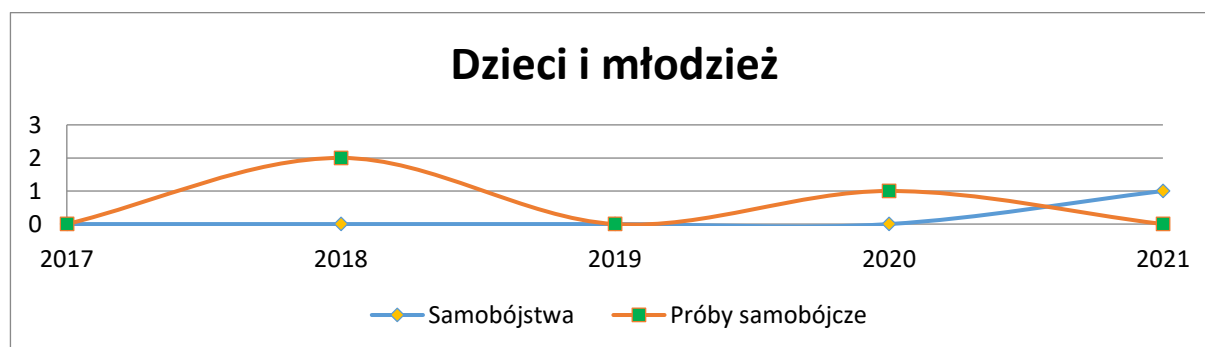
Tabela 6. Liczba hospitalizacji mieszkańców Miasta Opolą w Oddziale Psychiatrii dla Dzieci i Młodzieży w latach 2017-2021 (M-mężczyźni, K-kobiety)

Wyszczególnienie przyczyn hospitalizacji	2017		2018		2019		2020		2021	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Uzależnienia	0	0	0	1	1	2	2	0	1	0
Schizofrenia/psychozy	2	1	5	2	1	0	2	2	0	3
Choroba afektywna dwubiegunowa	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0
Zaburzenia nerwicowe	0	5	1	2	0	3	1	4	0	2
Inne	24	23	27	24	20	38	18	36	13	30

Źródło: dane Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. św. Jadwigi w Opolu

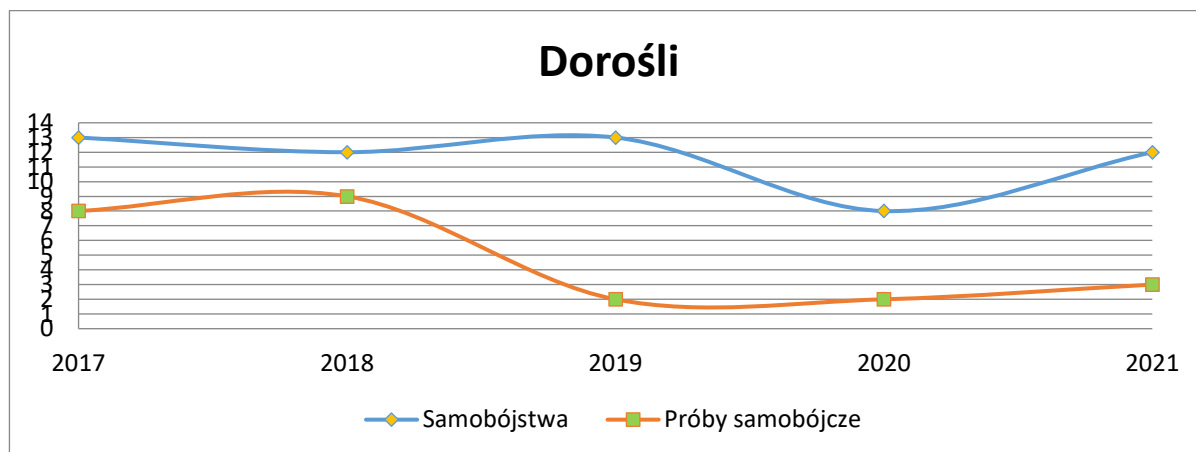
Stan zdrowia psychicznego mieszkańców Miasta Opolą obrazują również dane dot. liczby samobójstw i prób samobójczych jakie miały miejsce w latach 2017-2021.

Tabela 7. Liczba samobójstw oraz prób samobójczych wśród dzieci i młodzieży w latach 2017-2021

Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Opolu

Tabela 8. Liczba samobójstw oraz prób samobójczych wśród osób dorosłych w latach 2017-2021

Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Opolu

IV. Aktywizacja zawodowa mieszkańców Miasta Opola

1. Stan i struktura zatrudnienia

Jednym z istotnych zagrożeń dla zdrowia psychicznego jest bezrobocie, które najczęściej prowadzi do zaburzeń depresyjnych, nerwicowych oraz wzrostu liczby osób uzależnionych od alkoholu. Zaburzenia psychiczne stanowią ogromne obciążenie dla poszczególnych osób i rodzin, mogą zmniejszać szanse na zatrudnienie, wydajność pracy i wysokość zarobków.

Tabela 9. Bezrobocie w Mieście Opolu w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Stopa bezrobocia – Miasto Opole	3,9%	3,2%	2,8%	3,8%	3,2%
Liczba bezrobotnych, w tym:	2981	2554	2230	2976	2470
Kobiety ogółem	1649	1368	1177	1524	1299
Kobiety z prawem do zasiłku	247	203	212	244	156
Kobiety długotrwale bezrobotne	877	708	496	695	743

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu

W ogólnej liczbie bezrobotnych w Opolu w ciągu ostatnich lat widoczny jest większy udział kobiet. Kobiety stanowią również większość w grupie długotrwale bezrobotnych. W strukturze bezrobotnych dużą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne (pozostające bez pracy dłużej niż 12 miesięcy).

2. Osoby niepełnosprawne, w tym osoby z zaburzeniami psychicznymi na rynku pracy

Tabela 10. Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2017-2021

Rok	Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych (ogółem)	Kobiety	Mężczyźni	Według wieku				
				18-24	25-34	35-44	45-54	55 i więcej
2017	190	57	133	4	22	34	45	85
2018	177	54	123	3	24	27	50	73
2019	176	49	127	5	27	27	47	70
2020	185	55	130	7	27	39	50	62
2021	183	59	124	10	30	41	47	55

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu

Najliczniejszą grupę zarejestrowanych niepełnosprawnych bezrobotnych stanowią osoby w wieku powyżej 55 lat. W ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu odsetek tych osób wynosił w 2020 r. 34 % ogółu zarejestrowanych niepełnosprawnych, natomiast w 2021 r. - 30 %.

Tabela 11. Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych według wykształcenia w latach 2017-2021

Wykształcenie	2017	Udział	2018	Udział	2019	Udział	2020	Udział	2021	Udział
Wyższe	30	15,8%	26	14,7%	24	13,6%	20	10,8%	24	13,1%
Średnie zawodowe	35	18,4%	31	17,5%	31	17,6%	27	14,6%	35	19,1%
Średnie ogólnokształcące	20	10,5%	18	10,2%	16	9,1%	26	14,1%	22	12,0%
Zasadnicze zawodowe	54	28,4%	56	31,6%	63	35,8%	58	31,4%	55	30,1%
Gimnazjalne	2	1,1%	2	1,1%	4	2,3%	9	4,9%	5	2,7%
Podstawowe	49	25,8%	44	24,9%	38	21,6%	45	24,3%	42	23,0%

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu

Najliczniejszą grupę zarejestrowanych niepełnosprawnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. W ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu odsetek tych osób wynosił w 2020 r. 31,4 % ogółu zarejestrowanych niepełnosprawnych, natomiast w 2021 r. - 30,1 %.

Tabela 12. Niepełnosprawni mieszkańcy Miasta Opola zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opolu w latach 2017-2021 według stopnia niepełnosprawności

Stopień niepełnosprawności	2017	Udział	2018	Udział	2019	Udział	2020	Udział	2021	Udział
Znaczny	4	2,1%	3	1,7%	4	2,3%	2	1,1%	0	0,0%
Umiarkowany	42	22,1%	44	24,9%	49	27,8%	51	27,6%	63	34,4%

Lekki	144	75,8%	130	73,4%	123	69,9%	132	71,4%	120	65,6%
Ogółem	190	100%	177	100%	176	100%	185	100%	183	100%

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu

Najliczniejszą grupę zarejestrowanych niepełnosprawnych stanowią osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności. W ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu odsetek tych osób wynosił w 2020 r. 71,4 % ogółu zarejestrowanych niepełnosprawnych, natomiast w 2021 r. - 65,6 %.

Tabela 13. Dane dotyczące wykształcenia i zatrudnienia osób z wydanymi orzeczeniami o stopniu niepełnosprawności z powodu zaburzeń psychicznych za lata 2017-2021

Rok	Kod przyczyny niepełnosprawności	Wykształcenie					Zatrudnienie	
		Mniej niż podstawowe	Podstawowe	Zasadnicze	Średnie	Wyższe	Tak	Nie
2017	02-P choroby psychiczne 01-U upośledzenie umysłowe	11	16	31	57	25	38	108
2018	02-P choroby psychiczne 01-U upośledzenie umysłowe	17	34	33	69	24	44	133
2019	02-P choroby psychiczne 01-U upośledzenie umysłowe	17	40	24	62	23	34	132
2020	02-P choroby psychiczne 01-U upośledzenie umysłowe	17	16	30	49	30	48	94
2021	02-P choroby psychiczne 01-U upośledzenie umysłowe	20	32	31	56	25	41	123
Razem		82	138	149	293	127	205	590

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

Osoby niepełnosprawne mają prawo do pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz do korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga - prawo do pracy w warunkach dostosowanych do ich potrzeb.

Z danych wynika, że tylko średnio 25,8 % osób z zaburzeniami psychicznymi jest aktywnych na otwartym rynku pracy.

V. Zasoby psychiatrycznej opieki zdrowotnej w Mieście Opolu

Na terenie miasta Opolu świadczenia z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień realizowane są w ramach stacjonarnej oraz ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, m.in. w poradniach zdrowia psychicznego i w poradniach odwykowych oraz zapobiegania i zwalczania uzależnień.

1. Ambulatoryjna i stacjonarna opieka psychiatryczna

Tabela 14. Placówki medyczne realizujące świadczenia w zakresie psychiatrii i leczenia uzależnień w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia (ambulatoryjna i stacjonarna opieka zdrowotna)

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Zakres świadczeń
1.	116 Szpital Wojskowy z Przychodnią Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Wróblewskiego 46 45-759 Opole	świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych świadczenia dzienne psychiatryczne geriatryczne świadczenia dzienne leczenia zaburzeń nerwicowych
2.	Centrum Terapii i Psychoedukacji s.c.	ul. Oleska 97H/1A 45-222 Opole	świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych świadczenia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu świadczenia psychologiczne leczenie środowiskowe (domowe) ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży - I poziom referencyjny
3.	Niepubliczny ZOZ Fundacji „Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym w Opolu”	ul. Szymanowskiego 1 45-724 Opole	świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dzieci i młodzieży ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży - I poziom referencyjny
4.	NZOZ Poradnia ds. Uzależnień	ul. Sandomierska 4 45-326 Opole	leczenie uzależnień program leczenia substytucyjnego
5.	OPTIMA MEDYCYNĄ S.A.	ul. Niemodlińska 79 45-861 Opole	świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych

6.	Ośrodek Leczenia Odwykowego w Woskowicach Małych	ul. Pałacowa 15 Woskowice Małe	leczenie uzależnień świadczenia terapii uzależnień dla dzieci i młodzieży świadczenia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu świadczenia dzienne terapii uzależnienia od alkoholu leczenie uzależnień stacjonarne leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych (detoksykacja)
7.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji	ul. Krakowska 44 45-075 Opole	świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych leczenie uzależnień
8.	Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Zbicku	ul. Armii Krajowej 90of/1 45-071 Opole	świadczenia terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol
9.	Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Neuropsychiatryczny im. św. Jadwigi	ul. Wodociągowa 4 45-221 Opole	świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dzieci i młodzieży świadczenia psychiatryczne dla dorosłych świadczenia psychiatryczne dla dzieci i młodzieży świadczenia opiekuńczo-lecznicze psychiatryczne dla dorosłych centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży - poradnia zdrowia psychicznego - II poziom referencyjny ośrodek wysokospecjalistycznej całodobowej opieki psychiatrycznej – III poziom referencyjny

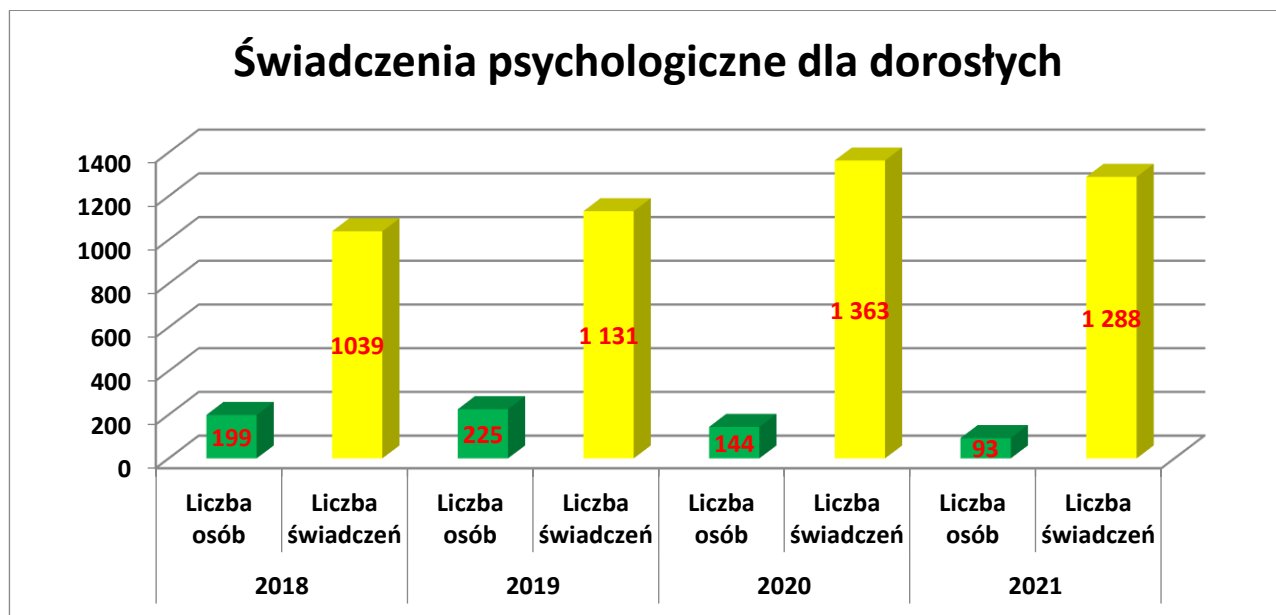
Źródło: dane Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia

Tabela 15. Działalność poradni zdrowia psychicznego w Mieście Opolu w latach 2019-2021

Liczba poradni	Liczba porad			Liczba leczonych			Wskaźnik leczonych /1000 ludności		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
14	10076	9813	56017	76	81	796	0,00059	0,00063	0,0062

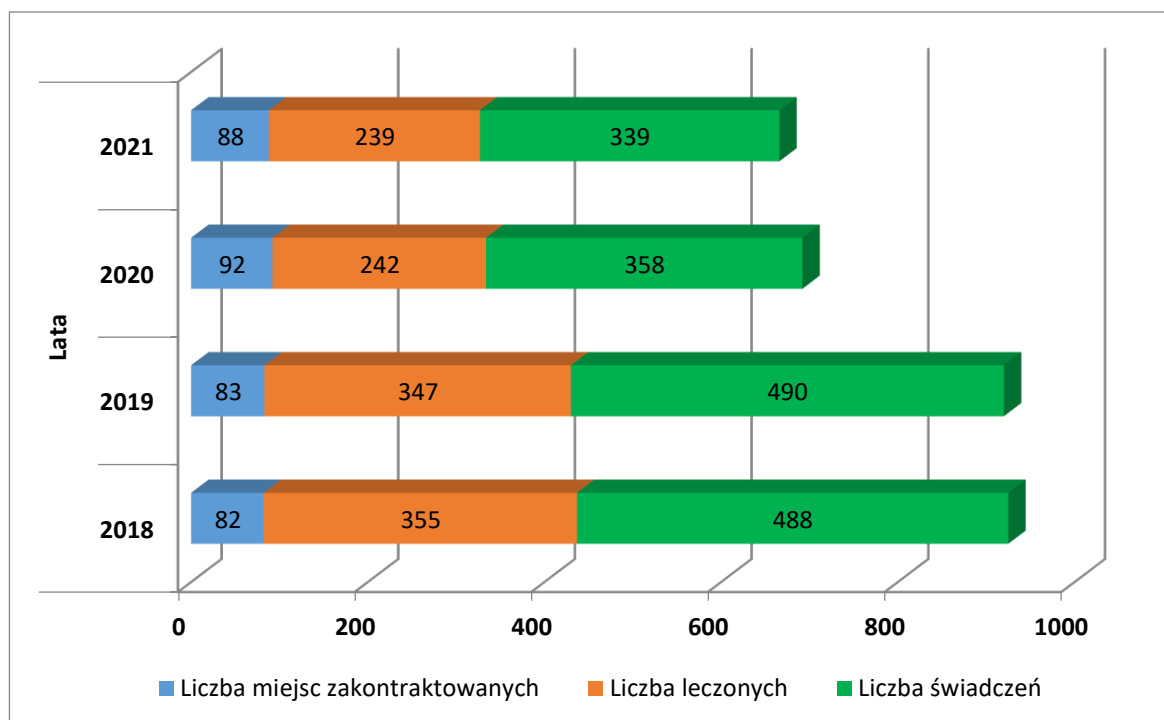
Źródło: dane Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego

Tabela 16. Działalność poradni psychologicznych w Mieście Opolu w latach 2018-2021

Źródło: dane Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia

Tabela 17. Działalność oddziałów dziennych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Mieście Opolu w latach 2018-2021

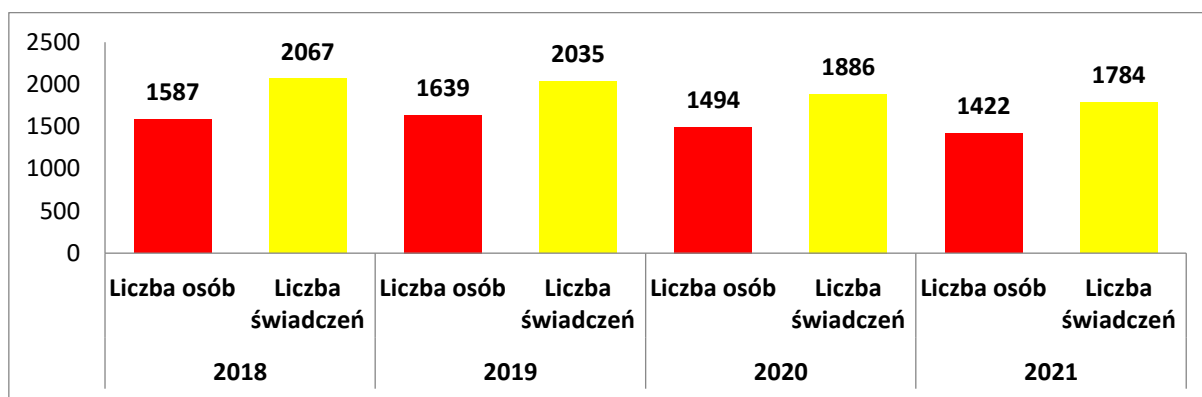
Źródło: dane Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia

Tabela 18. Leczenie środowiskowe w Mieście Opolu w 2022 r. (stan na 21-11-2022)

Liczba podmiotów	Liczba osób leczonych	Liczba świadczeń	Liczba zakontraktowanych punktów	Wskaźnik na 10 tys. mieszkańców
1	440	3667	8 606,00	90,72

Źródło: dane Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia

Tabela 19. Działalność oddziału psychiatrycznego stacjonarnego dla dorosłych w Mieście Opolu w latach 2018-2021

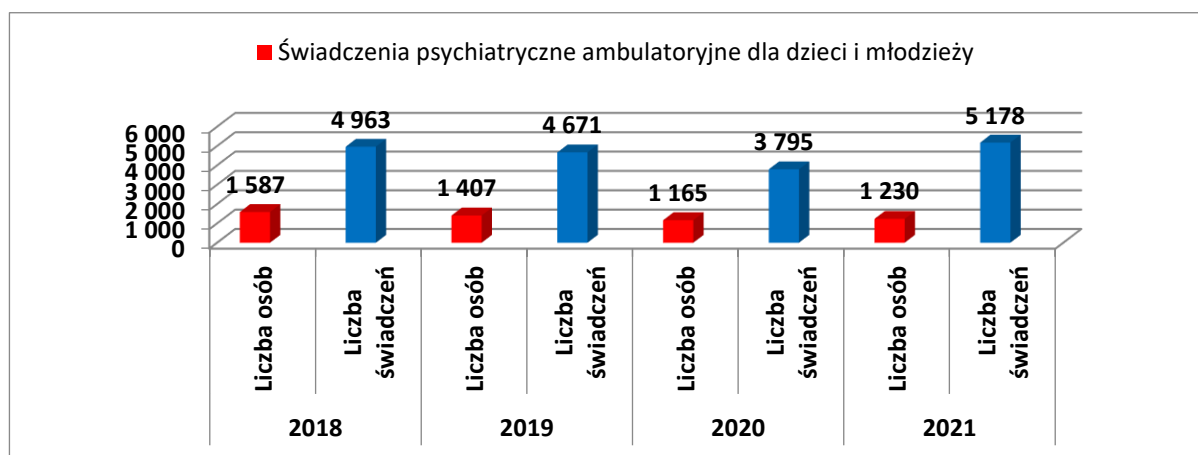
Źródło: dane Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia

Tabela 20. Działalność oddziału psychiatrycznego stacjonarnego w Mieście Opolu w latach 2019-2021

Liczba oddziałów	Liczba łóżek	Liczba leczonych			Średnie wykorzystanie łóżek w %			Liczba leczonych /1 łóżko			Średni czas pobytu chorego w dniach		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
6	207	510	4533	4482	brak	brak	20%	24	22	17	brak	brak	3

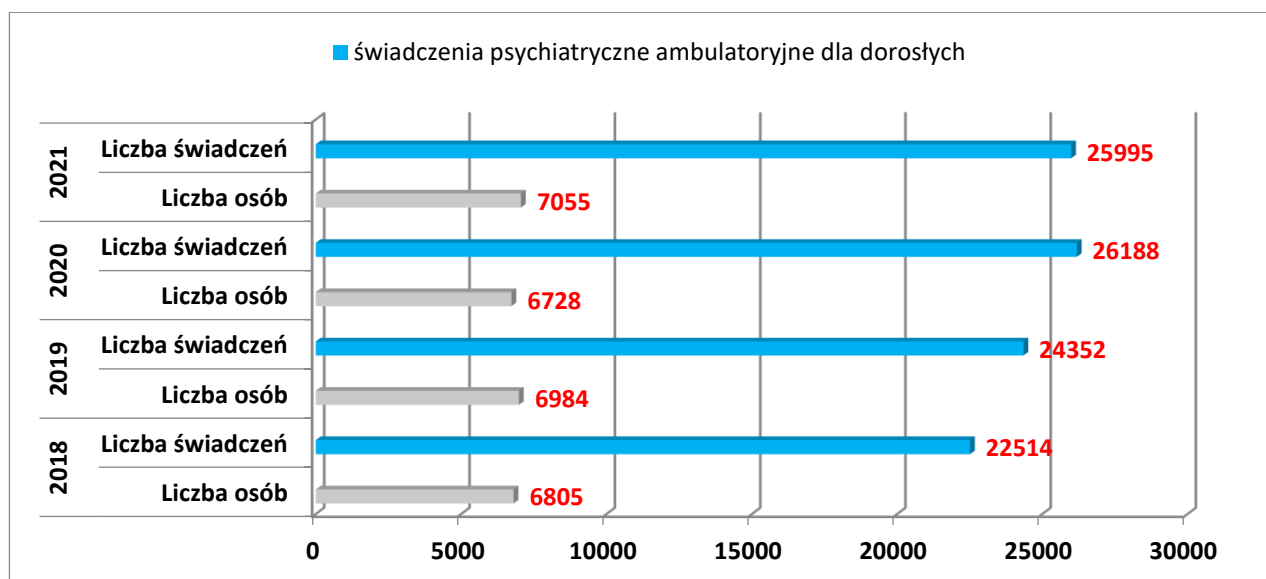
Źródło: dane Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego

Tabela 21. Działalność psychiatryczna ambulatoryjna dla dzieci i młodzieży w Mieście Opolu w latach 2018-2021

Źródło: dane Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia

Tabela 22. Działalność psychiatryczna ambulatoryjna dla dorosłych w Mieście Opolu w latach 2018-2021

Źródło: dane Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia

2. Działalność Centrum Zdrowia Psychicznego

Pilotaż Centrów Zdrowia Psychicznego (CZP) stanowi realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego. Polega on na przeniesieniu ciężaru opieki psychiatrycznej z zamkniętego szpitala psychiatrycznego do środowiska lokalnego. Ponadto zadaniem Centrum Zdrowia Psychicznego jest przeciwdziałanie stygmatyzacji osób w kryzysie psychicznym i pomoc w uzyskaniu przez pacjenta kompleksowego wsparcia blisko miejsca zamieszkania. Centra Zdrowia Psychicznego mają zapewnić pacjentom kompleksową pomoc psychiatryczną w poradniach oddziałach dziennych i stacjonarnych.

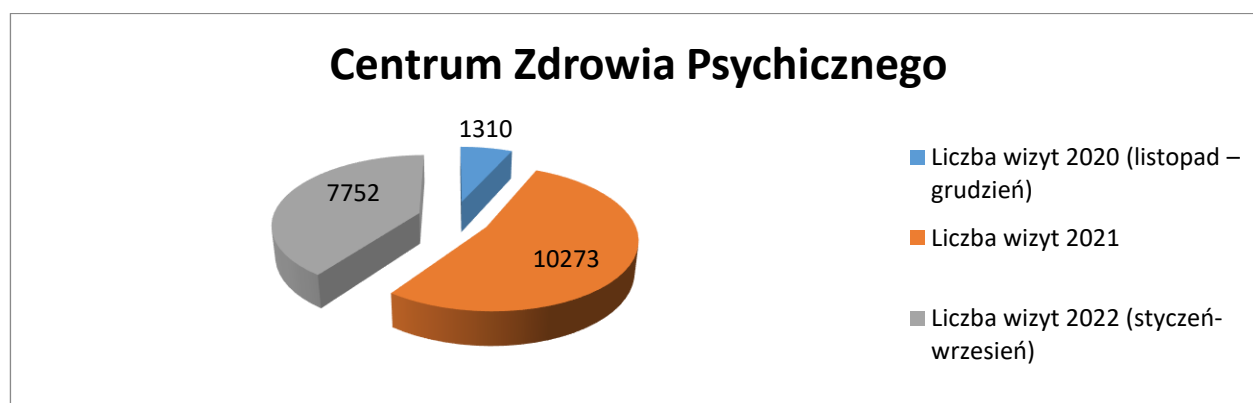
Centrum Zdrowia Psychicznego przy Wojewódzkim Szpitalu Psychiatrycznym w Opolu obejmuje opieką dorosłych mieszkańców Miasta Opola i jest to populacja 106 838 (osoby pełnoletnie zamieszkujące miasto Opole wg. stanu na dzień 31.12.2021 r.). Celem nadrzędnym jest przywracanie osoby będącej w kryzysie psychicznym lub po jego przejściu do normalnego funkcjonowania w środowisku społecznym, za pomocą zróżnicowanych i dostępnych form leczniczo-terapeutycznych,

które są indywidualnie dobrane do potrzeb każdej osoby. Centrum udziela pomocy obejmującej leczenie i wsparcie osób z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi, konsultacyjnej i pomocy prawnej. Z pomocy Centrum Zdrowia Psychicznego mogą skorzystać osoby pełnoletnie, cierpiące na zaburzenia psychiczne. Również członkowie rodzin, a także bliscy i znajomi pacjentów z zaburzeniami psychicznymi. Pomoc w Centrum Zdrowia Psychicznego jest dostosowana do potrzeb osoby zgłaszającej się, z dowolnym problemem o podłożu psychicznym. Skierowanie do Centrum Zdrowia Psychicznego nie jest wymagane.

W ramach Centrum Zdrowia Psychicznego działa także Punkt Zgłoszeniowo-Koordynacyjny, w którym dyżurują psychologowie, którzy po rozmowie z pacjentem proponują plan wsparcia. Do zadań Punktu Zgłoszeniowo-Koordynacyjnego należy:

- udzielanie informacji dotyczących zasad działania CZP, możliwości uzyskania odpowiednich form pomocy, a także miejsc uzyskania świadczeń pomocy społecznej,
- przeprowadzanie wstępnej oceny potrzeb zdrowotnych osób zgłaszających się po pomoc oraz uzgodnienie wstępnego planu postępowania pomocowego,
- udzielenie możliwego wsparcia w zakresie zgłaszanych potrzeb zdrowotnych,
- uzgodnienie terminu przyjęcia i wskazanie miejsca uzyskania niezbędnej pomocy, w przypadkach pilnych,
- w razie potrzeby wskazanie miejsca uzyskania niezbędnego wsparcia z zakresu pomocy społecznej.

Tabela 23. Działalność Centrum Zdrowia Psychicznego dla dorosłych w Mieście Opolu w latach 2020-2022

Źródło: dane Centrum Zdrowia Psychicznego

3. Działalność poradni dla uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych

Tabela 24. Działalność poradni dla uzależnionych od alkoholu w Mieście Opolu w latach 2019-2021

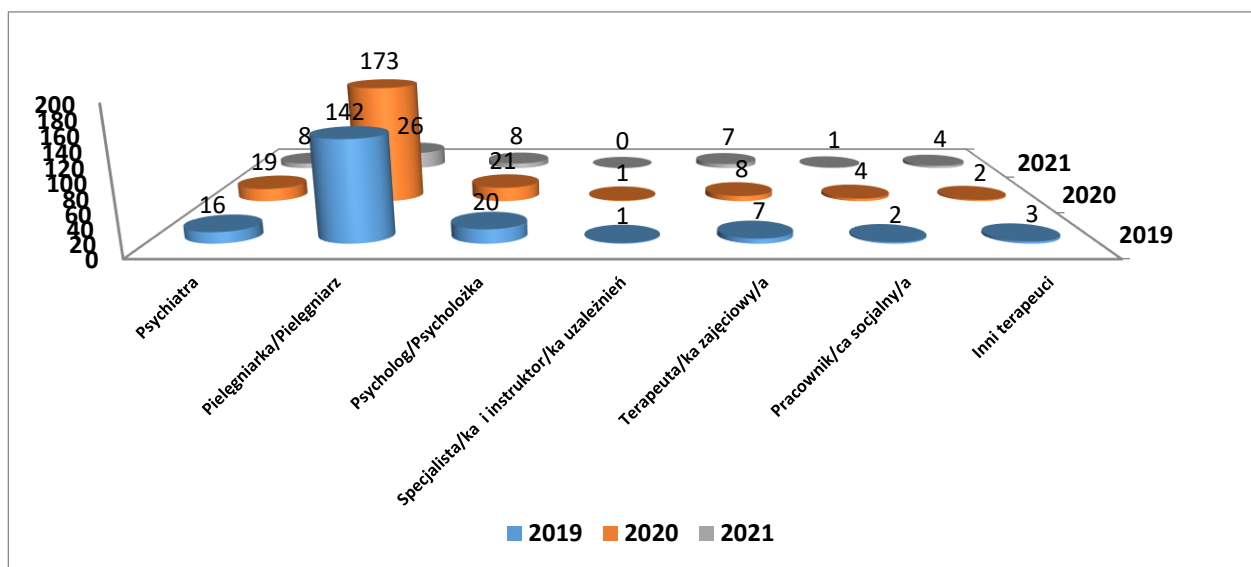
Liczba poradni	Liczba porad			Liczba leczonych (ogółem)			W tym leczeni po raz pierwszy		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
4	7998	7831	8555	441	404	437	124	136	167

Źródło: dane Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego

Z danych wynika, że z roku na rok utrzymuje się tendencja wzrostowa liczby osób leczonych z uzależnienia od alkoholu, a zwłaszcza liczby osób, które leczone są po raz pierwszy.

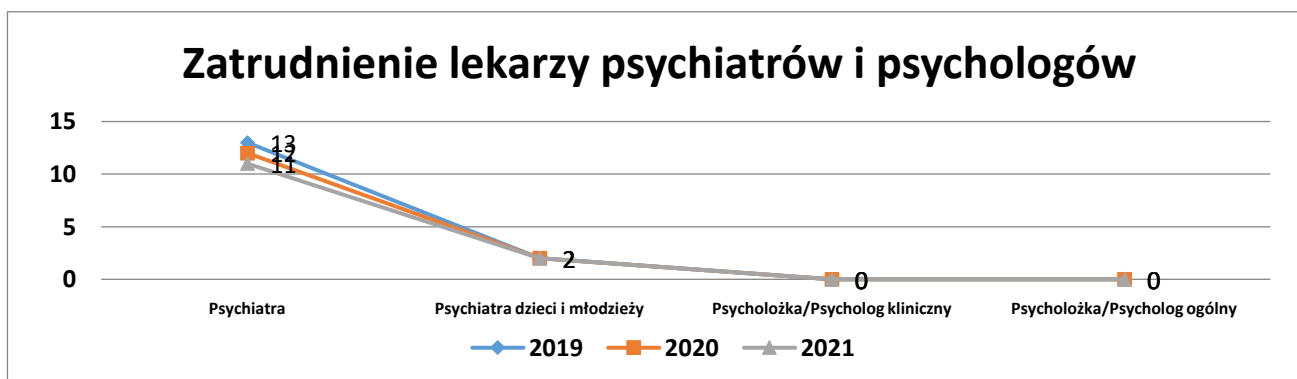
4. Stan zatrudnienia w psychiatrycznej opiece zdrowotnej

Tabela 25. Zatrudnienie w stacjonarnej opiece psychiatrycznej w Mieście Opolu w latach 2019-2021

Źródło: dane Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego

Tabela 26. Zatrudnienie lekarzy psychiatrów i psychologów we wszystkich podmiotach związanych ze zdrowiem psychicznym (według podstawowego miejsca pracy) w Mieście Opolu w latach 2019-2021

Źródło: dane Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego

Z powyższych danych wynika, iż liczba personelu medycznego zatrudnionego w podmiotach związanych z opieką psychiatryczną z roku na rok drastycznie maleje. Istnieje również realne zapotrzebowanie na psychiatrów dziecięcych oraz psychologów klinicznych, których liczba na terenie Miasta Opola jest niewystarczająca do skali potrzeb.

VI. Zasoby w zakresie opieki i wsparcia społecznego na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w Mieście Opolu

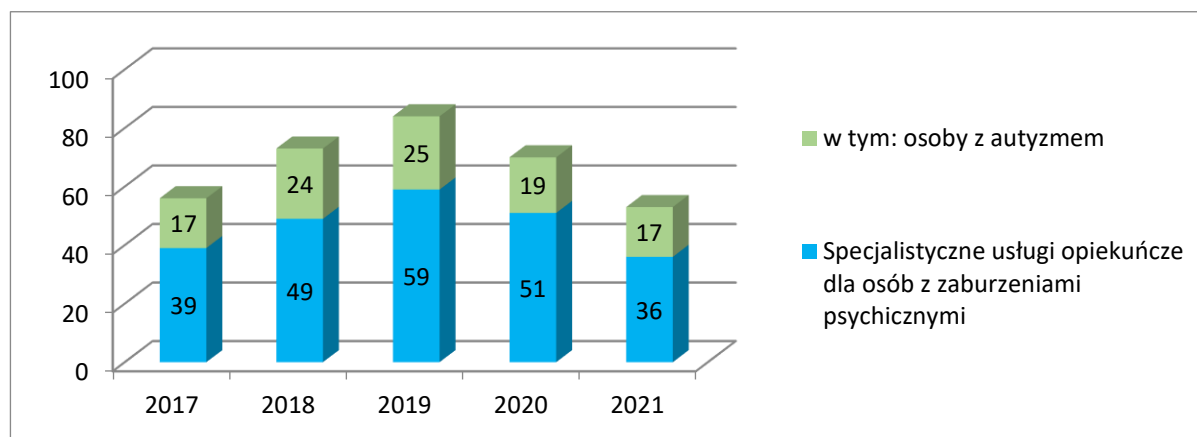
Na terenie miasta Opola funkcjonują następujące instytucje i placówki realizujące zadania w zakresie opieki i wsparcia społecznego na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (dalej: MOPR)

W zakresie opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu realizuje wiele zadań, m.in.:

- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Osobom chorym psychicznie, które wymagają częściowej opieki i pomocy innych osób przyznaje się specjalistyczne usługi opiekuńcze obejmujące głównie pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Wykonanie tego zadania Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie zleca instytucji, która wybierana jest w ramach konkursu ofert na realizację zadania publicznego.

Tabela 27. Liczba mieszkańców Miasta Opola korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2017-2021

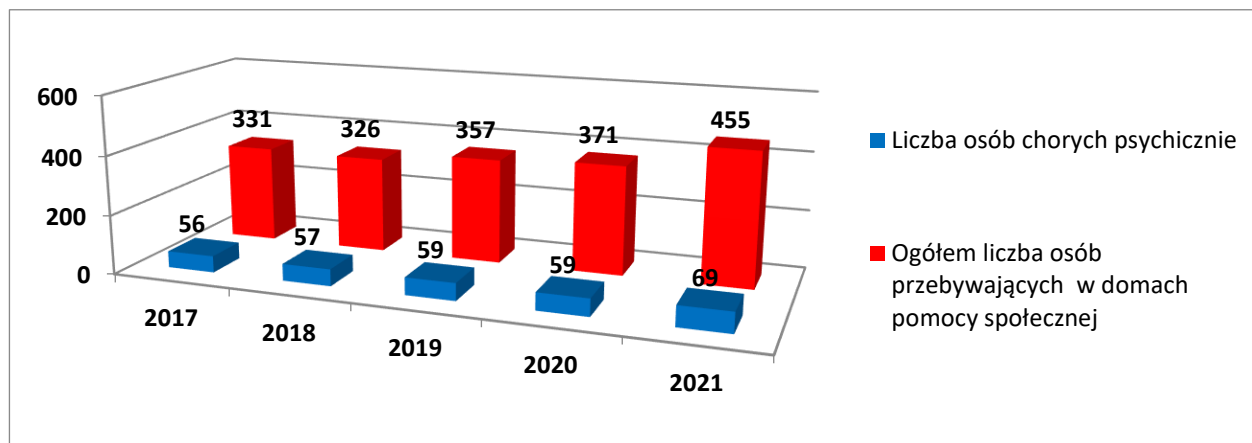

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu

- umieszczanie osób z zaburzeniami psychicznymi w domach pomocy społecznej i pokrywanie kosztów ich pobytu w tych placówkach
Osoby chore psychicznie wymagające całodobowej opieki, której nie można zapewnić im w dotychczasowym środowisku są kierowane do domów pomocy społecznej. Miasto Opole na swoim terenie nie dysponuje domem opieki społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych. Największym domem tego typu znajdującym się na terenie Województwa Opolskiego jest Dom Pomocy Społecznej w Klisinie, na który składa się 8 filii. Obecnie domy pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych nie dysponują wolnymi miejscami, a czas oczekiwania na nie jest bardzo długi, ponieważ może wynosić nawet do dwóch lat. Ponoszenie odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej to kwota 70% dochodu osoby kierowanej.

Pozostałą część dopłaca rodzina, tj. osoby które są zobowiązane do partycypowania w kosztach pobytu członka rodziny w domu pomocy społecznej. W przypadku, gdy osoby zobowiązane nie wywiązują się z nałożonego na nie obowiązku opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. MOPR składa do sądu wnioski o umieszczenie osób chorych psychicznie, zagrażających życiu lub zdrowiu swojemu lub innych, celem umieszczenia tych osób w domach pomocy społecznej bez ich zgody. Średniorocznie z terenu Miasta Opola postanowieniem sądu kierowanych jest do domów pomocy społecznej 7 osób z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela 28. Liczba mieszkańców Miasta Opola z zaburzeniami psychicznymi przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2017-2021

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu

➤ realizacja programów skierowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi

Program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Głównym celem Programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:

- 1) dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności,
- 2) osobami posiadającymi:
 - a) orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych) albo
 - b) orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (zgodnie z art. 5 i art. 62 ww. ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych) – poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej.

Zaplanowane zadania do realizacji w ramach Programu wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie świadczenia usług opieki wytchnieniowej:

- dziennego pobytu w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej,
- pobytu całodobowego.

Tabela 29. Liczba osób uczestniczących w programach realizowanych przez MOPR przeznaczonych dla osób z zaburzeniami psychicznymi lub osób niepełnosprawnych

Osoby z chorobami/zaburzeniami psychicznymi lub osoby niepełnosprawne intelektualnie

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu

Ponadto przy współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie realizowane są programy informacyjno-edukacyjne sprzyjające podstawom zrozumienia i akceptacji osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałające dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi, takie jak:

- 1) „Opolskie Dni Osób Niepełnosprawnych”,
- 2) „Światowy Dzień Inwalidy”,
- 3) „Opolskie Dni Seniora”
- 4) Kampania „Opole w Rytmie Życzliwości”,
- 5) Śniadanie Wielkanocne,
- 6) Olimpiada Senioralna,
- 7) Konkursy plastyczne.

Działania Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPR wobec osób z zaburzeniami psychicznymi

- 1) prowadzenie działań wobec rodzin dotkniętych chorobą psychiczną w celu stworzenia i budowania prawidłowej relacji w środowisku,
- 2) kierowanie wniosków do sądu o ubezwłasnowolnienie lub przymusowe umieszczenie osoby z zaburzeniami psychicznymi w domu pomocy społecznej,
- 3) udzielanie pomocy w uzyskaniu przez osoby z zaburzeniami psychicznymi orzeczenia o niepełnosprawności,
- 4) udzielanie pomocy prawnej dla członków rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 5) udzielanie konsultacji psychologicznych osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzinom.

Działania pracowników socjalnych na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi:

- 1) kwalifikowanie do uzyskania świadczeń z pomocy społecznej,
- 2) pomoc w uzyskaniu świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego polegająca na kompletowaniu i uzupełnianiu niezbędnej dokumentacji,
- 3) wsparcie w załatwianiu spraw urzędowych, w tym m.in. pomoc w wypełnianiu aktualizacji dotyczących wniosków o uzyskanie lokalu socjalnego,
- 4) prowadzenie rozmów w miarę potrzeb klienta i pomoc w docieraniu do poradnictwa specjalistycznego,
- 5) ułatwianie interakcji między jednostką a środowiskiem, pomaganie w nabywaniu umiejętności rozwiązywania problemów oraz radzenia sobie w różnych sytuacjach życia codziennego, m.in.: gospodarowanie środkami finansowymi, sporządzanie posiłków, dbanie o higienę osobistą, dbanie o wygląd mieszkania, dbanie o własny wizerunek, swobodne nawiązywanie kontaktów społecznych.

Środowiskowe Domy Samopomocy (dalej: ŚDS)

W Opolu funkcjonują dwa Środowiskowe Domy Samopomocy: Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Magnolia” (dalej: ŚDS Magnolia) oraz Środowiskowy Dom

Samopomocy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelakualnie prowadzony przez Fundację „Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym” (dalej: ŚDS Fundacji). Prowadzone w tych placówkach zajęcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi mają głównie na celu integrację uczestników z najbliższym otoczeniem, a także umożliwienie im sprawnego i pełnowartościowego funkcjonowania w społeczności lokalnej.

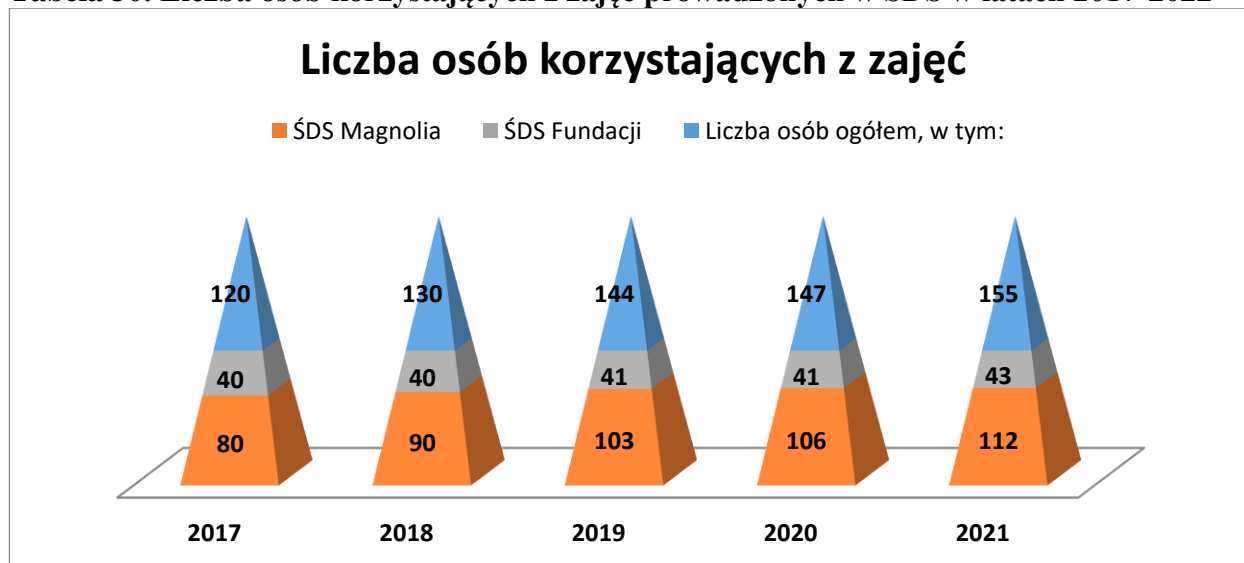
Warunki przyjęcia do ŚDS:

Osoba starająca się o przyjęcie do ŚDS powinna złożyć do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu:

- 1) wniosek o skierowanie do placówki,
- 2) orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, o ile takie posiada,
- 3) zaświadczenie lekarskie wydane przez lekarza psychiatrę lub lekarza neurologa o występujących zaburzeniach psychicznych,
- 4) zaświadczenie lekarza rodzinnego o stanie zdrowia i o braku przeciwwskazań do uczestnictwa w zajęciach domu wraz z informacją o sprawności w zakresie lokomocji osób niepełnosprawnych fizycznie.

Skierowanie do ŚDS następuje w drodze decyzji administracyjnej, którą wydaje Dyrektor MOPR po uprzednim zebraniu przez pracownika socjalnego MOPR wywiadu środowiskowego. Termin przyjęcia do placówki ustala Kierownik ŚDS w porozumieniu z uczestnikiem lub jego opiekunami. W przypadku osoby, która nie jest mieszkańcem Opolu ww. dokumenty składa się do ośrodka pomocy społecznej, właściwego ze względu na jej miejsce zamieszkania.

Tabela 30. Liczba osób korzystających z zajęć prowadzonych w ŚDS w latach 2017-2022

Źródło: dane Środowiskowych Domów Samopomocy

❖ ŚDS „Magnolia”

Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Magnolia” w Opolu jest dziennym ośrodkiem wsparcia, w którym profesjonalną opiekę i wsparcie otrzymują osoby dorosłe z zaburzeniami psychicznymi. Dom posiada 90 miejsc, w tym:

- 30 miejsc w obiekcie przy ul. A. Dambonia 3 (Dom typ A) – dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- 30 miejsc w obiekcie przy ul. A. Dambonia 3 (Dom typ B) – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- 30 miejsc w obiekcie przy ul. Stoińskiego 8 (Dom typ C) – dla osób wykazujących inne zaburzenia czynności psychicznych, w tym z demencją i chorobą Alzheimera.

W ŚDS „Magnolia” realizowane są treningi funkcjonowania w życiu codziennym, treningi umiejętności interpersonalnych, rozwiązywania problemów i treningi umiejętności spędzania czasu wolnego. Prowadzona jest terapia zajęciowa i zajęcia dotyczące zachowań prozdrowotnych. Świadczone jest poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i socjalne. Udzielane jest wsparcie w zakresie opieki zdrowotnej oraz podejmowane są działania przygotowujące Uczestników do podjęcia zatrudnienia. Kadre merytoryczną tworzą: psychologowie, terapeuci, specjalista pracy socjalnej oraz opiekunowie. Pracownicy dostosowują formy pracy z uczestnikiem do jego możliwości psychofizycznych, aktualnego samopoczucia i kondycji oraz zainteresowań.

❖ ŚDS Fundacji

ŚDS Fundacji jest ośrodkiem wsparcia dziennego pobytu dla osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu znacznym, umiarkowanym i upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, gdy występują jednocześnie inne zaburzenia zwłaszcza neurologiczne.

ŚDS Fundacji jest przygotowany do przyjęcia osób z upośledzeniem intelektualnym i jednocześnie współistniejącą niepełnosprawnością ruchową, osób niewidomych i słabowidzących, niesłyszących oraz posiadających inne zaburzenia neurologiczne i metaboliczne.

Głównym celem działalności ŚDS Fundacji jest wspieranie i pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, barier w integracji, rozwiązywanie specyficznych problemów osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin. ŚDS Fundacji udziela wsparcia i aktywizuje uczestników poprzez, m.in.:

- 1) tworzenie warunków do nabycia umiejętności wykonywania podstawowych czynności życia społecznego,
- 2) podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do możliwie samodzielnego życia,
- 3) wsparcie psychologiczne i terapeutyczne,
- 4) organizację terapii zajęciowej.

Tabela 31. Liczba osób korzystających z zajęć prowadzonych w ŚDS w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób ogółem, w tym:	120	130	144	147	155
ŚDS Magnolia	80	90	103	106	112
ŚDS Fundacji	40	40	41	41	43

Fundacja „DOM” prowadzi Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży – I poziom referencyjny.

W ramach kontraktu z NFZ Oddział Opole udzielane są świadczenia tj.

- porady psychologiczne,
- porady psychologiczno – diagnostyczne,
- psychoterapie indywidualne,
- psychoterapie rodzinne,
- wizyty osób udzielających wsparcia środowiskowego.

Powiatowy Urząd Pracy (dalej: PUP)

Aktywizacja zawodowa osób z chorobami psychicznymi stanowi poważne wyzwanie dla instytucji rynku pracy, gdyż w tej grupie problemy rehabilitacji zawodowej i integracji społecznej wzajemnie przenikają się. Grupa ta, zagrożona wykluczeniem społecznym, charakteryzuje się długotrwałym pozostawieniem w bierności zawodowej chociażby ze względu na obawy pracodawców przed zatrudnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi. Powiatowy Urząd Pracy w Opolu przy ul. Hubala 21 zajmuje się aktywizacją zawodową osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności,

zaliczanych do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym również osób z chorobami psychicznymi. Wobec tej grupy klientów stosowane są usługi i instrumenty rynku pracy zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Powiatowy Urząd Pracy w Opolu realizuje poniżej wymienione zadania stosując wobec wszystkich zarejestrowanych osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy zasadę równości:

- 1) pośrednictwo pracy na rzecz osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP Opole w tym z zaburzeniami psychicznymi,
- 2) promocja zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi poprzez organizowanie subsydiowanych miejsc pracy (m.in prace interwencyjne, roboty publiczne, refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy),
- 3) organizacja szkoleń i staży dla osób niepełnosprawnych w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- 4) promocja samozatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi zarejestrowanymi w PUP,
- 5) poradnictwo zawodowe na rzecz osób z niepełnosprawnościami w tym z tytułu zaburzeń psychicznych (porady indywidualne, poradnictwo grupowe)
- 6) aktywna współpraca z instytucjami w zakresie rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Wspólnie z doradcą klienta opracowywane są Indywidualne Plany Działania, których celem jest doprowadzenie do podjęcia zatrudnienia. Ustalane są także działania do samodzielnej realizacji pobudzające i ukierunkowujące osoby poszukujące zatrudnienia do podjęcia świadomego wysiłku na rzecz zmiany swojej sytuacji życiowo-zawodowej. Zmiana ta dotyczyć może także kierunku przekwalifikowania zawodowego, które odbywa się na ścieżce edukacji szkolnej lub poprzez udział w szkoleniu zawodowym.

Lokalny rynek pracy charakteryzuje się brakiem zakładów pracy, czy spółdzielni socjalnych, które zainteresowane byłyby wykorzystaniem potencjału zawodowego tych osób z jednoczesnym uwzględnieniem ich ograniczeń zdrowotnych. Oznacza to, że na obecnym rynku pracy występuje niedostateczna liczba miejsc zapewniających dostosowanie do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym także osób chorych psychicznie.

Miejskie Centrum Wspomagania edukacji w Opolu – Miejska Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (dalej: MPPP)

Miejska Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opolu jest specjalistyczną placówką prowadzącą działalność diagnostyczną, terapeutyczną, profilaktyczną i doradczą w środowiskach wychowujących dzieci i młodzież. MPPP udziela pomocy dzieciom, uczniom, ich rodzicom i prawnym opiekunom, nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek oświatowych na terenie Miasta Opola.

Podstawowe zadania MPPP realizuje w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży, w tym predyspozycji i uzdolnień, przyczyn niepowodzeń edukacyjnych, specyficznych trudności w uczeniu się,
- 2) wspomaganie dzieci i młodzieży odpowiednio do ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, w tym zwłaszcza dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionych, niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym, ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, z zaburzeniami komunikacji językowej, z chorobami przewlekłymi,
- 3) prowadzenie terapii dzieci i młodzieży w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi, z zachowaniami dysfunkcyjnymi, niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym oraz ich rodzin,
- 4) pomoc dzieciom i młodzieży w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej oraz wspieranie nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek oświatowych w planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno - zawodowego,

- 5) pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień dzieci i młodzieży,
- 6) podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, w tym udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka oraz ich rodzicom,
- 7) współpraca ze szkołami i placówkami w rozpoznawaniu u uczniów specyficznych trudności w uczeniu się, w tym ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się u uczniów klas I-III szkoły podstawowej,
- 8) współpraca z przedszkolami, szkołami i placówkami oświatowymi przy opracowywaniu i realizowaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz planów działań wspierających,
- 9) prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli.

W MPPP działają zespoły orzekające, które wydają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania oraz opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju.

Warsztat Terapii Zajęciowej (dalej: WTZ)

Warsztat Terapii Zajęciowej w Opolu prowadzony jest przez Fundację „Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym”. Jest to wyodrębniona organizacyjnie placówka stwarzająca osobom niepełnosprawnym (również z zaburzeniami psychicznymi) niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Zadaniem Warsztatu jest rehabilitacja społeczna i zawodowa. Celem działania Warsztatu jest:

- ogólne usprawnianie;
- rozwijanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, w tym zaradności osobistej dzięki stosowaniu różnych technik terapii zajęciowej;
- aktywne wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych;
- przygotowanie do życia w środowisku społecznym w szczególności poprzez rozwój umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach oraz rozwój innych umiejętności niezbędnych w życiu, a także poprawę kondycji fizycznej i psychicznej;
- stwarzanie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia pracy zawodowej na chronionym lub otwartym rynku pracy.

Podstawową formą rehabilitacji jest terapia zajęciowa realizowana w 6 pracowniach:

- Technicznej,
- Gospodarstwa domowego,
- Artystycznej,
- Ceramicznej,
- Umiejętności zawodowych,
- Krawieckiej.

Oferta terapeutyczna Warsztatu dodatkowo obejmuje:

- zajęcia rehabilitacji ruchowej,
- wsparcie psychologa,
- wycieczki i spotkania integracyjne,
- praktyki zawodowe.

Uczestnikiem WTZ może zostać osoba, która ukończyła 18 rok życia i posiada orzeczenie niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym wraz ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej.

Zakład Aktywności Zawodowej (dalej: ZAZ)

Zakład Aktywności Zawodowej w Opolu prowadzony jest przez Fundację „Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym”. Misją ZAZ jest przygotowanie osób niepełnosprawnych, zaliczanych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, do pracy oraz do życia w otwartym środowisku, a także aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, jeśli dodatkowo stwierdzono u tych osób autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. Misja ta realizowana jest poprzez rehabilitację leczniczą, społeczną i zawodową. Zakład Aktywności Zawodowej zatrudnia 60 osób niepełnosprawnych w 7 pracowniach:

- pracownia poligrafii,
- pracownia krawiecka,
- pracownia rękodzieła artystycznego,
- pracownia ceramiczna,
- pracownia sitodruku,
- pracownia terenów zielonych,
- galeria Biały Kruk (sprzedaż) Galerii Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych "Biały Kruk" oraz w dziale marketingu.

Zespołami pracowników niepełnosprawnych w pracowniach kierują wysoko wyspecjalizowani w swoich dziedzinach i jednocześnie przygotowani do pracy z osobami niepełnosprawnymi instruktorzy zawodu.

Placówki oświatowe

1. Przedszkole Publiczne Integracyjne Nr 51

Do Przedszkola Publicznego Integracyjnego Nr 51 uczęszczają dzieci m.in. z niepełnosprawnością intelektualną. Dzieci uczęszczają na specjalistyczne zajęcia indywidualne wskazywane w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. Są to zajęcia: logopedyczne, pedagogiczne, psychologiczne, terapia integracji sensorycznej, usprawniania ruchowego, muzykoterapii oraz zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci.

2. Przedszkole Publiczne Integracyjne Nr 38

Do Przedszkola Publicznego Integracyjnego Nr 38, uczęszczają dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. Dzieci korzystają z zajęć korekcyjno – kompensacyjnych, rehabilitacji ruchowej oraz z zajęć z logopedą i psychologiem.

3. Przedszkole Publiczne Specjalne Nr 53 „Iskierka”

Do Przedszkola Publicznego Nr 53 uczęszczają dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym. Placówka organizuje również zajęcia rewalidacyjne według potrzeb i rodzaju niepełnosprawności tj.:

- rewalidacja usprawniania ruchowego,
- rewalidacja surdologopedyczna,
- rewalidacja tyflopedagogiczna,
- rewalidacja pedagogiczna prowadzona przez oligofrenopedagogów w zakresie alternatywnych metod komunikacji, integracji sensorycznej oraz terapii ogólnorozwojowej. Dodatkowo prowadzone są zajęcia z neurologopedą oraz z psychologiem.

4. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi

Do szkoły uczęszczają dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. W placówce dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, oprócz kształcenia ogólnego, mogą uczęszczać na: zajęcia z logopedą, psychologiem oraz pedagogiem, na zajęcia korekcyjno – kompensacyjne, terapeutyczne oraz dydaktyczno - wyrównawcze.

5. Zespół Szkół Specjalnych

Zespół Szkół Specjalnych jest placówką kształcąca dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym, głębokim oraz dzieci w normie intelektualnej z różnymi niepełnosprawnościami w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. W skład Zespołu Szkół Specjalnych wchodzi: Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 13 oraz trzyletnia Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy. Uczniowie w ramach godzin rewalidacji indywidualnej odbywają zajęcia z logopedą, psychologiem, z surdopedagogiem, tyflopedagogiem, specjalistami w zakresie gimnastyki korekcyjnej oraz integracji sensorycznej. Uczniowie Szkoły Specjalnej Przystosowującej do Pracy we współpracy z Centrum Kształcenia Zawodowego w Opolu nabywają umiejętności w zakresie: pomocnik w gospodarstwie domowym, pomocnik ogrodnika oraz hotelarza.

Organizacje pozarządowe

Włączanie obywateli w rozwiązywanie istotnych dla społeczności problemów sprzyja edukacji obywatelskiej i generuje postawy prospołeczne. Organizacje pozarządowe przejmują wiele inicjatyw i wychodzą naprzeciw potrzebom lokalnej społeczności. Docierają do osób potrzebujących i proponują konkretne rozwiązanie problemów. Zaznaczyć należy, że organizacje pozarządowe są ważnymi partnerami z punktu widzenia odpowiedzialności za zdrowie psychiczne, stanowią one istotny składnik współczesnego społeczeństwa obywatelskiego działając na rzecz zmian oraz prowadząc dialog w sprawie polityki zdrowotnej w tym obszarze.

Na terenie Miasta Opola działa wiele organizacji pozarządowych, które realizują zadania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób z niepełnosprawnością intelektualną.

VII. Priorytety zdrowia psychicznego dla Miasta Opola na lata 2023-2030

Uwzględniając założenia Programu, a także zasoby psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz zasoby w zakresie opieki i wsparcia społecznego na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi na obszarze objętym niniejszym Programem, jak również mając na celu ochronę zdrowia psychicznego oraz poprawę sytuacji osób cierpiących z powodu zaburzeń psychicznych Miejski Zespół ustalił listę priorytetów w zakresie zdrowia psychicznego dla Miasta Opola na lata 2023-2030 oraz realizatorów poszczególnych działań. Przy ustalaniu priorytetów zostały również wzięte pod uwagę zdiagnozowane problemy i potrzeby w zakresie zdrowia psychicznego.

Miejski Zespół uznał za priorytetowe działania w następujących obszarach:

1. Priorytet 1 - Zapobieganie najczęstszemu problemom i zaburzeniom psychicznym wśród dzieci i młodzieży

Priorytet realizowany będzie przez organizację akcji informacyjno-edukacyjnych dotyczących problemów psychicznych. Wśród poruszanych problemów uwzględnione będą: zaburzenia afektywne, w szczególności depresje, zaburzenia nerwicowe (w tym lękowe, związane ze stresem), zaburzenia behawioralne (m.in. odżywiania), zaburzenia związane z używaniem lub uzależnieniem od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych. Szczególna uwaga zostanie poświęcona problemowi zapobiegania samobójstwom, jak również zagrożeniom dla rozwoju psychoseksualnego dzieci i młodzieży wynikającym z kontaktu z materiałami zawierającymi treści pornograficzne, uprzedmiotawiające i seksualne. Adresatami akcji informacyjno-edukacyjnych będą zarówno dzieci i młodzież, jak również ich rodzice, a także nauczyciele i wychowawcy.

Nadrzędnym celem realizacji niniejszego priorytetu jest promocja zdrowia psychicznego

w zakresie kształcenia zdrowych nawyków i stylów radzenia sobie, rozwijania umiejętności komunikowania się i funkcjonowania w społeczności (rodzinnej, szkolnej, rówieśniczej), nazywania swoich emocji i rozwiązywania problemów.

W odniesieniu do osób ze środowiska dzieci i młodzieży (m.in. rodziców, opiekunów, nauczycieli) za cel przyjęto rozpowszechnienie wiedzy na temat zaburzeń i problemów psychicznych występujących u dzieci i młodzieży, ich objawów, sposobów uzyskiwania pomocy specjalistów, a także wykształcenie umiejętności komunikowania się i radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Realizatorami ww. działań będą m.in.: placówki oświatowe, podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe i inne instytucje we współpracy z Miastem Opole.

2. Priorytet 2 Wczesna pomoc psychospołeczna jako element promocji zdrowia psychicznego

Istotnym elementem utrzymania zdrowia psychicznego jest udzielenie wczesnej pomocy specjalistycznej ludziom zagrożonym utratą zdrowia psychicznego, w szczególności tym, którzy znaleźli się w stanie kryzysu psychicznego. Sytuacja kryzysowa może zostać wywołana jednym lub kilkoma zdarzeniami występującymi w niewielkich odstępach czasu (wypadek komunikacyjny, śmierć bliskiej osoby, rozwód, problemy małżeńskie, rodzinne, choroba, uzależnienia, przemoc, itp.).

W ramach niniejszego priorytetu znajdują się działania informacyjne o dostępnych formach pomocy z zakresu poradnictwa psychospołecznego i interwencji kryzysowej (ośrodka interwencji kryzysowej, telefonów zaufania), funkcjonujących na terenie Miasta Opola oraz zakresu oferowanych przez nich świadczeń.

Realizatorami ww. zadań będą m.in.: instytucje i organizacje odpowiedzialne za funkcjonowanie poradnictwa psychospołecznego oraz interwencji kryzysowej.

3. Priorytet 3 - Promocja zdrowia psychicznego w miejscu pracy

Działania profilaktyczne, promocja zdrowia psychicznego oraz tworzenie środowisk sprzyjających zdrowiu psychicznemu to jedno z kluczowych zadań promocji zdrowia. Dzięki zadaniom promującym zdrowie psychiczne pracowników, ich obiektywna kondycja zdrowotna wzrasta, poprawia się samopoczucie, co z kolei ma istotny wpływ na sprawną i wydajną pracę.

Niniejszy priorytet może być realizowany poprzez inicjowanie działań promujących zdrowie psychiczne w miejscu pracy (np. w wybranych grupach zawodowych, instytucjach). Na promocję zdrowia psychicznego pracowników powinny składać się takie elementy jak: trening umiejętności komunikowania się, radzenia sobie w sytuacjach stresujących, zidentyfikowanie stylu zarządzania, programy profilaktyki uzależnień). Podejmowane będą również działania na rzecz likwidacji barier w poszukiwaniu miejsca pracy przez osoby z zaburzeniami psychicznymi (specjalistyczna obsługa w urzędzie pracy, rozpowszechnianie informacji o korzyściach w zatrudnianiu takich osób, organizowanie spotkań przedstawicieli urzędu pracy w zakładach pracy dotyczących zatrudniania osób z zaburzeniami psychicznymi, tworzenie banku informacji o takich osobach poszukujących pracy).

Realizatorami powyższych działań będą w szczególności: Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe.

4. Priorytet 4 - Wszechstronna edukacja mieszkańców Miasta Opola w zakresie ochrony zdrowia psychicznego

W celu obniżenia poziomu uprzedzeń i lęku społeczeństwa przed osobami z zaburzeniami psychicznymi konieczne jest podjęcie różnorodnych działań o charakterze informacyjno-edukacyjnym. Większość stereotypów wynika z niewiedzy i strachu.

Podejmowane będą działania typowo informacyjne w różnych formach (pogadanki, spotkania z ekspertami, konferencje, ulotki, plakaty, audycje radiowe, informacje w portalach internetowych, broszury i informatory na temat dostępnych form opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi).

Realizatorami działań z obszaru niniejszego priorytetu będą podmioty lecznicze, organizacje

pozarządowe, Opolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia oraz inne instytucje we współpracy z Miastem Opole.

5. Priorytet 5 - Prowadzenie działań na rzecz grup społecznych, którym zagrażają zaburzenia psychiczne

Poszczególne grupy społeczne narażone są na zaburzenia psychiczne. Ludzie żyjący w biedzie, mniejszości etniczne, bezdomni, osoby niepełnosprawne, osoby z przewlekłymi chorobami somatycznymi, rodziny i opiekunowie osób z zaburzeniami psychicznymi, ludzie którzy przechodzą życiowe zmiany (utrata pracy, rozwód, śmierć kogoś bliskiego) - są szczególnie zagrożeni zaburzeniami psychicznymi, mają trudności z integracją społeczną, trudniej im znaleźć pracę i częściej korzystają z zasiłków z opieki społecznej.

Ponadto gwałtowny wzrost populacji ludzi starzejących się oznacza zmianę struktury demograficznej społeczeństwa, przynosząc ze sobą zwiększone ryzyko zaburzeń psychicznych. Utrata zdrowia, zdolności poznawczych, funkcjonalnych, wiek, samotność, brak wsparcia społecznego zwiększa ryzyko depresji również u osób starszych.

Podjęmowane będą działania mające na celu przybliżenie ww. grupom społecznym sposobów uzyskania pomocy specjalistów, a także wykształcenie w nich umiejętności komunikowania się i radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Realizatorami zadania będą m.in.: instytucje i organizacje odpowiedzialne za funkcjonowanie poradnictwa psychospołecznego oraz interwencji kryzysowej, organizacje pozarządowe, Opolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia, a także inne instytucje we współpracy z Miastem Opole.

6. Priorytet 6 - Zaangażowanie podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w kształcenie kadry medycznej

Problemy związane ze zdrowiem psychicznym wśród osób zgłaszających się do placówek podstawowej opieki zdrowotnej często przejawiają się w postaci różnych objawów somatycznych. Duży procent populacji cierpiącej na choroby somatyczne często wykazuje zaburzenie nastroju. Skuteczna interwencja poprzez kształcenie pracowników podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w zakresie instruktażu postępowania z osobami przejawiającymi zaburzenia psychiczne, może przyczynić się do zmniejszenia ich rozpowszechniania.

Realizatorami zadania będą m.in.: podmioty lecznicze, Opolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia oraz inne instytucje.

Realizacja działań określonych w ww. priorytetach zdrowia psychicznego dla Miasta Opola na lata 2023-2030 uzależniona jest od szerokiej współpracy na poziomie lokalnym wielu podmiotów, instytucji, organizacji pozarządowych oraz profesjonalistów reprezentujących służbę zdrowia, pomoc społeczną, edukację, itp.

VIII. Finansowanie Programu

Realizacja zadań określonych w Programie będzie finansowana z:

- 1) budżetu Miasta Opola,
- 2) budżetu Wojewody Opolskiego,
- 3) środków Powiatowego Urzędu Pracy,
- 4) środków Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia,
- 5) środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 6) środków własnych poszczególnych realizatorów zadań,
- 7) środków pozyskanych z Unii Europejskiej.

IX. Sprawozdawczość

Miasto Opole jako podmiot współrealizujący Narodowy Program Zdrowia zobowiązane zostało do przedkładania niżej wymienionym podmiotom rocznych sprawozdań z realizacji zadań wynikających z ww. programów.

1. Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym informację o zrealizowanych lub podjętych w ubiegłym roku zadaniach z zakresu zdrowia publicznego należy przekazać do dnia 31 marca każdego roku do właściwego wojewody.
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie rocznej informacji o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu zdrowia publicznego określa wzór tego sprawozdania z podziałem na cele operacyjne. Cele operacyjne Narodowego Programu Zdrowia to: promocja zdrowia psychicznego oraz zapobieganie zachowaniom samobójczym.

Program zapobiegania problemom zdrowia psychicznego w rodzinie i w środowisku lokalnym

Cel Programu: promocja zdrowia psychicznego w zakresie kształcenia zdrowych nawyków i stylów radzenia sobie, rozwijania umiejętności komunikowania się i funkcjonowania w społeczności (rodzinnej, szkolnej, rówieśniczej), nazywania swoich emocji i rozwiązywania problemów.

Lp.	ZADANIE	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA	TERMIN REALIZACJI
1.	Prowadzenie warsztatów na temat zapobiegania przemocy w szkole - dla uczniów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Psychologowie i pedagodzy szkolni w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych 	Zadanie realizowane cyklicznie
2.	Prowadzenie warsztatów dla rodziców na temat radzenia sobie z agresją dziecka z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Miejskie Centrum Wspierania Edukacji - Miejska Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, ▪ Specjaliści w Zespole Szkół Specjalnych, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, ▪ Fundacja „Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym” 	Zadanie realizowane cyklicznie
3.	Warsztaty dla młodzieży mające na celu określenie sposobów niesienia pomocy kolegom z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Specjaliści w Zespole Szkół Specjalnych, ▪ Miejska Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, ▪ Psychologowie i pedagodzy szkolni w gimnazjach 	Zadanie realizowane cyklicznie
	Pomoc finansowa dla osób chorych psychicznie w ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie 	Zadanie ciągłe

5.	Zapewnienie ciągłości i dostępności do usług wsparcia dziennego pobytu dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które to osoby nie są zdolne do samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Magnolia”, ▪ Środowiskowy Dom Samopomocy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelktualnie prowadzony przez Fundację „Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym”, ▪ Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzony przez Fundację „Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym”, ▪ Zakład Aktywności Zawodowej prowadzony przez Fundację „Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym”, ▪ Centrum Zdrowia Psychicznego przy Wojewódzkim Specjalistycznym Zespole Neuropsychiatrycznym im. św. Jadwigi, ▪ Dzienny Oddział Zaburzeń Nerwicowych z Poradnią Konsultacyjną 116 Szpitala Wojskowego z Przychodnią - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ▪ Dzienny Oddział Psychogeriatryczny 116 Szpitala Wojskowego z Przychodnią - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej 	Zadanie ciągle
6.	Realizacja zadań określonych w „Miejskim Programie przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, ▪ Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ▪ Miejskie Centrum Wspierania Edukacji - Miejska Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, ▪ publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, ▪ Psychologowie i pedagodzy szkolni w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, ▪ Placówki opiekuńczo-wychowawcze, ▪ Komenda Miejska Policji, ▪ Straż Miejska, ▪ Organizacje pozarządowe 	Zadanie ciągle
7.	Realizacja programów korekcyjno- edukacyjnych dla sprawców przemocy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, ▪ Komenda Miejska Policji 	Zadanie realizowane cyklicznie

8.	Prowadzenie Punktów Informacyjno- Edukacyjnych dla sprawców przemocy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, ▪ Komenda Miejska Policji 	Zadanie ciągle
9.	Szkolenia dotyczące zagrożeń oraz konsekwencji rozwojowych i zdrowotnych u dzieci i młodzieży oglądających pornografię	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Psychologowie i pedagodzy szkolni w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, ▪ Placówki opiekuńczo-wychowawcze, ▪ Komenda Miejska Policji, ▪ Straż Miejska 	Zadanie realizowane cyklicznie

Przewidywane rezultaty:

1. Wzmocnienie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom, w których występuje przemoc.
2. Usprawnienie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy w rodzinie.
3. Zmiana postaw społecznych i wzrost zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie, w środowisku szkolnym i dysfunkcji wynikających z przemocy w rodzinie.
5. Ograniczenie negatywnych skutków przemocy w rodzinie.
6. Wzrost wiedzy i wrażliwość społeczna wobec zjawiska przemocy w rodzinie, również w stosunku do osób z zaburzeniami psychicznymi.

Grupa docelowa:

1. Środowisko rodzinne osoby stosującej przemoc, osoby działające w przemocy, świadkowie przemocy.
2. Środowisko szkolne - dzieci i młodzież, wychowawcy, pedagodzy szkolni, osoby prowadzące zajęcia pozalekcyjne.
3. Dzieci i młodzież uczęszczająca do świetlic środowiskowych.
4. Wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Wskaźnik monitorujący:

1. Odsetek populacji biorącej udział w Programie w danym roku.

Program zwiększania dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym zwłaszcza form niezbędnych do tworzenia centrów zdrowia psychicznego

Cel Programu: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb

Lp.	ZADANIE	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA	TERMIN REALIZACJI
1.	Zapewnienie opieki zdrowotnej na oddziałach psychiatrycznych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Neuropsychiatryczny im. św. Jadwigi 	Zadanie ciągłe
2.	Zapewnienie całodobowej opieki osobom chorym psychicznie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Domy pomocy społecznej o określonym profilu, ▪ Zakłady opiekuńczo-lecznicze 	Zadanie ciągłe
3.	Zapewnienie ciągłości i dostępności do usług wsparcia dziennego pobytu dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które to osoby nie są zdolne do samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Magnolia”, ▪ Środowiskowy Dom Samopomocy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intellektualnie prowadzony przez Fundację „Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym”, ▪ Warsztat Terapii Zająciowej prowadzony przez Fundację „Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym” w Opolu, ▪ Zakład Aktywności Zawodowej prowadzony przez Fundację „Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym” w Opolu, ▪ Dzienny Oddział Zaburzeń Nerwicowych z Poradnią Konsultacyjną 116 Szpitala Wojskowego z Przychodnią - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ▪ Dzienny Oddział Psychogeriatryczny 116 Szpitala Wojskowego z Przychodnią - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej 	Zadanie ciągłe
4.	Pomoc finansowa dla osób chorych psychicznie w ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie 	Zadanie ciągłe

5.	Zwiększenie dostępności do dziecięcej opieki ambulatoryjnej z uwzględnieniem leczenia uzależnień	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, ▪ Organizacje pozarządowe 	Zadanie ciągle
6.	Podnoszenie kwalifikacji pracowników podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w zakresie instruktażu postępowania z osobami przejawiającymi zaburzenia psychiczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ośrodki szkolące, ▪ Pracodawcy, 	Zadanie realizowane cyklicznie
7.	Zapewnienie osobom chorym psychicznie będącym w sytuacji kryzysowej - pomocy socjalnej, prawnej, psychologicznej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, ▪ Organizacje pozarządowe 	Zadanie ciągle

Przewidywane rezultaty:

1. Zwiększenie dostępności i zmniejszenie nierówności w dostępie do różnych form psychiatrycznej opieki zdrowotnej.
2. Zwiększenie oferty pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi.
3. Skrócenie czasu oczekiwania na pomoc.

Grupa docelowa:

1. Osoby z zaburzeniami psychicznymi i kryzysami psychicznymi.
2. Rodziny osób z zaburzeniami psychicznymi.
3. Osoby z grup ryzyka
4. Pracownicy podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej

Wskaźnik monitorujący:

1. Odsetek populacji biorącej udział w Programie w danym roku.